

Voorwoord

Laat een willekeurige persoon een foto maken van een landschap of een gebouw en in negen van de tien gevallen zal het een registrerend plaatje zijn, waarbij zelden de interesse van de kijker zal worden gewekt. Landschap en architectuur zijn immers overal en we lopen er de hele dag middenin. Hoewel iedereen een standaard landschaps- of architectuurfoto kan maken, is het door deze bekendheid met het onderwerp extra moeilijk een onderscheidend beeld vast te leggen. Hoeveel mooie zonsondergangen zijn er al gefotografeerd, hoeveel indrukwekkende kathedralen? Hoe deze onderwerpen creatief in beeld te krijgen?

Ook technisch zijn landschap en architectuur geen eenvoudige onderwerpen. Natuurlijk staat in het onderwerp (bijna) alles stil en is er in de meeste gevallen voldoende licht, maar zowel de plaats als de belichting van het hoofdonderwerp is niet of nauwelijks te beïnvloeden. Een berg verzetten, een wolk voor de zon weghalen of een gebouw een kwartslag draaien, het kan nu eenmaal niet. Een geslaagde landschaps- en architectuurfoto vraagt dus een gedegen voorbereiding en veel geduld en tijd, want er is een gerede kans dat de locatie meer dan eens moet worden bezocht.

In dit boek geven we u inzicht in de creatieve, technische en praktische aspecten die ten grondslag liggen aan een onderscheidende landschaps- of architectuurfoto. Dit alles met de doelstelling dat u de valkuilen omzeilt als u met de camera het veld in gaat en dat u vooraf een beeld hebt van wat u met uw foto's wilt laten zien.

In eerste instantie zal dit mogelijkwerwijs de standaardplaatjes opleveren, maar probeer vanuit dat fundament de platgetreden paden te verlaten en een onderwerp niet zozeer registrerend, maar meer conceptueel en creatief te benaderen. Hierbij kunnen de cases die we tot besluit van dit boek presenteren, een belangrijke hulpmiddel zijn en tot inspiratie dienen.

Veel lees- en fotografieplezier.

Inhoud

1: Definities	1
Introductie	2
Landschap	3
Architectuur	7
Samenvatting	9
2: Techniek	11
Introductie	12
Camera	12
Lenzen	13
Accessoires	25
Instellingen	36
RAW/JPEG	43
sRGB/AdobeRGB	43
Beeldschermkalibratie	44
Samenvatting	45
3: Compositie	47
Introductie	48
Standpunt en perspectief	48
Vlakverdeling	52
Kijkgeleiding	57
Opnameformaat	62
Grafisch	64
Beslissend moment	65
Licht en weer	67
Beweging	74
Samenvatting	78
4: Praktijk	79
Introductie	80
Weet wat u wilt	80
Vorbereiding	81
Instellingen	86
Wel of niet regisseren	86
Rechten	87
Samenvatting	88

5: Beeldbewerking in RAW	89
Introductie	90
Adobe Lightroom	90
Samenvatting	103
6: Verdieping	105
Introductie	106
High Dynamic Range (HDR)	106
Omzetten naar zwart-wit	110
Panoramafoto	115
Beheer van digitaal beeld	118
7: Cases	125
Introductie	126
Licht	126
Architectuur	133
Reizen	143
Sneeuwlandschappen	149
Waddenzee	158
De kunst van het weglaten	167
Landschappen in zwart-wit	175
Index	185

focus

Definities

Essentiële vaardigheden

- Welke landschappen men kan onderscheiden.
- Hoe architectuur is gedefinieerd.
- Het verschil tussen een registrerende en creatieve benadering.

Klassieke landschapsfoto. ISO 100 • f/4 • 1/20s • 18mm.

Introductie

Aan elk onderwerp in de fotografie kan een zekere afbakening worden toegekend. Deze is niet altijd even scherp, maar moet zowel de fotograaf als zijn publiek enig houvast geven. Daarom proberen we in dit hoofdstuk de onderwerpen landschap en architectuur te definiëren, zodat u hiermee uw opnamen zowel letterlijk als figuurlijk bewuster kunt kaderen.

Klassieke architectuurfoto. ISO 100 • f/16 • 126s • 24mm.

Landschap

Het woord landschapsfotografie geeft al aan wat het onderwerp is – een landschap – en we denken daarbij meteen aan een uitzicht van een berg of de horizon van een uitgestrekte vlakte. Maar wat als u een foto neemt van een stadsgezicht of van een park, zijn dat ook landschappen? Waar ligt de grens tussen landschaps- en natuurfotografie? Om erachter te komen wat het exacte onderwerp van een landschapsfoto is, kunnen we het best kijken naar bestaande landschapsfoto's. Over het algemeen staat er lucht op in overgang met water of land. De foto bevat dus in veel gevallen een horizon en heeft een weids karakter. Voor de puristen zijn er op een landschapsfoto alleen natuurlijke elementen te zien, zoals bomen, bergen, rivieren en een dier op de achtergrond.

Natuurlandschap. ISO 100 • f/11 • 1/50s • 16mm.

Het is zeker in het dichtbevolkte Nederland, maar ook elders in Europa, niet eenvoudig een foto van een landschap te nemen waar de invloed van de mens afwezig is. Het is dan ook geen probleem het fotografische landschap uit te breiden met historische onderdelen, zoals een weg, ruïne of zelfs een monument. Deze mogen echter een niet al te prominente plaats innemen in het geheel en moeten passen in de sfeer van het landschap.

Als we nog een stapje verder gaan, kunnen op een landschapsfoto ook hedendaagse voorwerpen aanwezig zijn. De stormvloedkering in de Oosterschelde is daarvan een mooi voorbeeld. Veel foto's van dit bouwwerk in de context van zijn omgeving worden betiteld als landschapsfoto, terwijl toch het resultaat van menselijke activiteiten te zien is.

Beschouwen we het landschap als een deel van de wereld waarin we leven, dan is ook een foto van een stadsgezicht een landschapsfoto, ook wel stedelijk landschap genoemd. Het stuit vooral natuurliefhebbers tegen de borst hoge torenflats tot een landschapselement te verheffen, maar de realiteit is dat deze betonnen kolossen en andersoortige bouwsels steeds meer het beeld van de wereld bepalen.

Om kort te gaan, is dus bijna elke foto met een weids uitzicht een landschapsfoto. Om toch enige orde in het algemene begrip 'landschap' te brengen, verdelen we het onder in:

- natuurlandschap
- cultuurlandschap
- overgangslandschap
- stadslandschap

Cultuurlandschap. ISO 100 • f16 • 1,3s • 18mm.

Het onderscheid tussen de landschappen is niet scherp en als landschapsfotograaf hoeft u zich natuurlijk niet te beperken tot een van deze vier. Wel zult u een bepaalde voorkeur ontwikkelen en hebben de categorieën natuur- en cultuurlandschap de meeste volgelingen.

Overgangslandschap. ISO 100 • f/16 • 30s • 28mm.

Stadslandschap. ISO 100 • f/11 • 5s • 25mm.

Stedelijk modern. ISO 100 • f/8 • 1/60s • 40mm.

Stedelijk historisch. ISO 125 • f/11 • 1/40s • 17mm.

Architectuur

Hoewel we allemaal wel weten wat architectuur is, gaan we toch op zoek naar een zinvolle definitie. Een woordenboek volstaat met de omschrijving bouwkunst of bouwstijl. Wikipedia helpt ons wat verder: ‘Architectuur is de kunst en wetenschap van het ontwerpen van de gebouwde omgeving; inclusief steden, gebouwen, interieurs, landschappen, meubelen, objecten enzovoort. Volgens het vroegste overgeleverde werk over het onderwerp, *Over architectuur* van Vitruvius, steunt de architectuur op drie principes: schoonheid (venustas), stevigheid (firmitas) en bruikbaarheid (utilitas). Architectuur kan worden omschreven als de balans tussen deze drie elementen, waarbij niet een de andere overheerst.’

Modern industrieel. ISO 100 • f11 • 54s • 16mm.

Architectuurfotografie heeft dus als hoofdonderwerp gebouwen (exterieur en interieur) en alles wat daarmee verband houdt. Het is echter minder eenvoudig dan bij een landschap om architectuur als fotografisch onderwerp te classificeren. We zouden dit kunnen doen op basis van de indeling van de architectuur zelf: bouwstijlen. Dit zijn er echter heel veel en dat is daardoor geen goed criterium. Als we uitgaan van het hoofdonderwerp van architectuurfoto's, kan de volgende onderverdeling ontstaan:

- stedelijke architectuur: modern en historisch
- landschappelijke architectuur: civiel en cultureel
- industrieel: modern en urban

Als u door Rotterdam loopt, vindt u volop moderne stedelijke architectuur. In Brugge ligt de nadruk duidelijk meer op historische gebouwen. In beide gevallen wordt het hoofdonderwerp omgeven door het leven van alledag. Door een bewuste keuze van standpunt, brandpunt en tijdstip kan een gebouw worden geïsoleerd uit deze omgeving of juist in zijn context worden geplaatst. Bij bouwwerken die zich in het landschap bevinden, zoals bruggen, waterwerken en herkenningspunten (van hunebed tot piramide), moet de nadruk duidelijk op het architectonische aspect liggen om onderscheidend te blijven van een landschapsfoto. Datzelfde geldt voor fotografie van alle industriële activiteiten van de mens. De drie genoemde categorieën hebben betrekking op zowel exterieur als interieur.

Hoe u het onderwerp ook benadert en kadert, belangrijk is dat u vooraf weet wat u met uw foto's wilt vertellen:

- Registrerend met de kernbegrippen orde, rust en eenvoud.
- Creatief met als trefwoorden sfeer, close-up en abstract.

Urban. ISO 200 • f/8 • 1s • 16mm.

Deze keuze in benadering van het onderwerp is afhankelijk van de wensen van de opdrachtgever, van de beoogde communicatie met de doelgroep of van het eigen vrije concept.

Kiest u voor een registrerende benadering, dan vraagt dit een zorgvuldige voorbereiding ten aanzien van timing, standpunt en belichting en zullen zo veel mogelijk ongewenste en storende factoren buiten het kader gehouden moeten worden. Hierbij moet gestreefd worden naar een zo

hoog mogelijk opnamekwaliteit, waarbij soms specialistische camera's en lenzen vereist zijn op dit doel te bereiken.

Gaan we uit van een creatieve invulling van het beeld, dan is er veel meer vrijheid in standpunt, brandpunt en kadering. Afmetingen kunnen worden overdreven en onderdelen kunnen worden geïsoleerd of gecombineerd. Door te spelen met spiegelingen, vlakken, lijnen en licht, kan men zelfs tot zeer abstracte architectuurfoto's komen.

Samenvatting

De genoemde definities en onderverdeling van landschap en architectuur in fotografisch opzicht zijn zeker niet volledig of algemeen geldend. In het kader van dit boek zijn ze bedoeld om u enig houvast te geven als u met uw camera op stap gaat en zich toe wilt leggen op een van deze zeer interessante onderwerpen.